

Yaratıcı Senaryo Yazımında Yapay Zekânın Rolü: İç Mimarlık Eğitiminde Yenilikçi Bir Yaklaşım

Azra İşbilir^{a1,*}, Merve Bölükbaşı^{a2}

^a Istanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye

^b Istanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye

Istanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi (2025) 7 (1): 40-49

<https://doi.org/10.47769/izufbed.1633624>

¹0009-0006-4925-0774; ²0000-0002-8331-7139

YAYIN BİLGİSİ

Yayın geçmişi:

Gönderilen tarih: 5 Şubat 2025

Kabul tarihi: 20 Nisan 2025

Anahtar kelimeler:

Senaryo Yazımı,

Yapay Zekâ,

ChatGPT,

Ütopya,

Distopya,

İç Mimarlık Stüdyosu,

Yaratıcı Düşünme.

ÖZET

Bu çalışma, yaratıcı senaryo yazımı süreçlerinde yapay zekânın (YZ) iç mimarlık lisans eğitimine sağladığı katkıları ve stüdyo eğitimine entegrasyonunu incelemeyi amaçlamaktadır. İç mimarlık eğitiminde senaryo yazımı, öğrencilerin tasarım problemlerine yenilikçi çözümler üretmesine ve mekânsal düzenlemeleri sosyal, çevresel ve kültürel bağlamlarla ilişkilendirmesine olanak tanıyan, eleştirel düşünmeyi teşvik eden bir yöntemdir. Bu doğrultuda, YZ tabanlı yaratıcı yazım süreçleri, öğrencilerin analitik düşünme becerilerini geliştirmelerini ve tasarım kararlarını daha kapsamlı bir çerçevede temellendirmelerini sağlayan disiplinler arası bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Çalışma kapsamında yürütülen atölye sürecinde, öğrenciler iklim krizi bağlamında ütopya ve distopya temalarını temel alarak geleceğe yönelik kurgusal senaryolar oluşturmuş ve bu süreçte ChatGPT gibi YZ tabanlı metin üretme araçlarından faydalanmıştır. YZ'nin sağladığı dilsel ve yapısal destek, öğrencilerin kavramsal çerçevelerini oluştururken yaratıcı düşünme ve eleştirel analiz süreçlerini güçlendirmelerine katkıda bulunmuştur. Bu araştırma, proje yürütücüsü olan birinci yazar tarafından yönetilmiş olup, değerlendirmeler, ikinci yazarın stüdyo sürecinde geliştirdiği örnek katılımcı projesi temelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, bu proje üzerinden yapılan analizlerle, yapay zekâ destekli senaryo yazımının tasarım sürecine olan etkilerini uygulamalı bir bağlamda incelemektedir. Çalışma yalnızca teorik bir tartışma sunmakla kalmayıp, aynı zamanda uygulamaya dayalı bir inceleme sağlayarak YZ destekli yaratıcı süreçlerin eğitim bağlamındaki etkisini doğrudan öğrenci deneyimi üzerinden değerlendirmektedir.

Araştırmanın yöntemsel çerçevesinde, YZ ile desteklenen senaryo yazımı süreçlerinin iç mimarlık eğitimindeki uygulanabilirliği, atölye projelerine entegrasyonu ve öğrencilerin yaratıcı tasarım yaklaşımları üzerindeki etkisi kapsamlı bir biçimde ele alınmaktadır. Bu doğrultuda, öğrenci çalışmalarının belirlenen ölçütlere göre nasıl değerlendirildiği açıklanmakta ve YZ kullanımının bu süreçlere sağladığı katkılar pedagojik bir bağlamda irdelenmektedir. Bulgular, YZ destekli senaryo yazımının öğrencilere kavramsal derinlik kazandırdığı, eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği, disiplinler arası öğrenme süreçlerini teşvik ettiği ve tasarım sürecini daha sistematik bir yaklaşımla ele almalarına olanak sağladığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, YZ'nin sunduğu dilsel ve analitik destek, öğrencilerin sürdürülebilirlik ve eleştirel düşünme perspektifiyle geleceğe yönelik tasarım çözümleri üretmesine katkıda bulunmakta ve stüdyo eğitimine yenilikçi bir yaklaşım kazandırmaktadır. Çalışma, YZ destekli yaratıcı senaryo yazımının iç mimarlık eğitimine entegrasyonuna yönelik bir model önererek, tasarım pedagojisinde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesine teorik ve uygulamalı bir çerçeve sunmayı hedeflemektedir.

The Role Of Artificial Intelligence In Creative Scenario Writing: An Innovative Approach In Interior Design Education

ARTICLE INFO

ABSTRACT

*Sorumlu yazar.

E-mail adresi: merve.bolukbasi@izu.edu.tr (Merve Bölükbaşı)

Article history:

Received: 05 February 2025

Accepted: 20 April 2025

Key words:

Scenario Writing,
Artificial Intelligence,
ChatGPT,
Utopia,
Dystopia,
Interior Architecture Studio,
Creative Thinking.

The text should be inserted here. The text should be inserted here. The text should be inserted here. The text should be inserted here. The text should be inserted here.

This study aims to examine the contributions of artificial intelligence (AI) to creative scenario writing processes in undergraduate interior architecture education and its integration into studio-based learning. In interior architecture education, scenario writing serves as a method that enables students to develop innovative solutions to design problems and relate spatial arrangements to social, environmental, and cultural contexts while fostering critical thinking. In this regard, AI-assisted creative writing processes are considered an interdisciplinary tool that enhances students' analytical thinking skills and allows them to ground their design decisions within a more comprehensive framework.

As part of the workshop conducted in this study, students developed speculative scenarios for future design solutions by employing utopian and dystopian themes within the context of the climate crisis. During this process, they utilized AI-based text generation tools such as ChatGPT. The linguistic and structural support provided by AI contributed to the students' ability to establish a conceptual framework, strengthen their creative thinking, and enhance their critical analysis skills. This research was conducted under the supervision of the first author as the project coordinator, while the evaluations were based on the case study of a participant project developed by the second author during their studio process. Through analyses of this project, the study investigates the impact of AI-assisted scenario writing on the design process within an applied context. In addition to presenting a theoretical discussion, the study also offers a practice-based evaluation, providing insights into how AI-supported creative processes influence design education directly through student experience.

The methodological framework of this research comprehensively addresses the applicability of AI-assisted scenario writing in interior architecture education, its integration into studio projects, and its impact on students' creative design approaches. Accordingly, the evaluation criteria for student projects are outlined, and the pedagogical contributions of AI applications in these processes are examined. The findings reveal that AI-assisted scenario writing fosters students' conceptual depth, enhances their critical thinking abilities, encourages interdisciplinary learning processes, and facilitates a more systematic approach to design development.

In conclusion, the linguistic and analytical support provided by AI contributes to students' ability to generate sustainable and critical design solutions for future-oriented scenarios, introducing an innovative dimension to studio education. This study proposes a model for integrating AI-assisted creative scenario writing into interior architecture education, offering both theoretical and applied insights to advance innovative pedagogical practices in design education.

1. Giriş

Tasarım eğitimi, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve analitik problem çözme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan, aynı zamanda bu becerileri sosyal, çevresel ve kültürel bağlamlarla ilişkilendiren çok boyutlu bir süreçtir. İç mimarlık disiplininde ise tasarımın işlevsel ve estetik boyutlarının ötesine geçerek mekânsal düzenlemelerin bu bağlamlarda ele alınması giderek daha önemli hale gelmektedir. Günümüzde tasarım eğitiminin disiplinler arası yaklaşımları içermesi, öğrencilerin karmaşık problemleri çözme ve mekânsal hikâye anlatımı yoluyla tasarımlarını anlamlandırma becerilerini geliştirmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır (Tunar & Yalçınkaya, 2024). Bu bağlamda senaryo yazımı, tasarım eğitiminin kapsamını genişleten, farklı ve çeşitli tasarım süreçlerine yönelik yenilikçi çözümler geliştirilmesine olanak tanıyan bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Öğrenciler, senaryo yazımı yoluyla tasarım süreçlerini yalnızca teknik bir problem çözme alanı olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel dinamiklerle ilişkilendiren bir araç olarak deneyimlemektedir. Son yıllarda yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin hızla gelişmesi, tasarım eğitimine yönelik yenilikçi yaklaşımları mümkün kılmıştır.

YZ'nin eğitimde kullanımı, öğrencilerin tasarım düşünme süreçlerini desteklemenin yanı sıra, yaratıcı problem çözme ve kavramsal çerçeve oluşturma yetilerini güçlendirmesi açısından önemli bir dönüşüm sağlamaktadır (Buldaç, 2024).

Özellikle metin tabanlı YZ araçları, senaryo yazımı gibi yaratıcı süreçlere destek sunarak öğrencilerin hem analitik hem de yaratıcı kapasitelerini artırmaktadır (Ural & Diğerleri, 2024). Bu kapsamda Cross (2011), YZ'nin tasarımcıların yaratıcı düşünce süreçlerini desteklemedeki rolüne dikkat çekerken, Bonnardel ve Zenasni (2010), bu teknolojilerin bireylerin karmaşık problemler karşısındaki çözüm üretme kapasitelerini artırdığına işaret etmektedir. Bunun yanı sıra Colton ve Wiggins (2012), YZ araçlarının yalnızca destekleyici bir araç olmadığını, aynı zamanda yaratıcı süreçlerde bir ortak olarak da değerlendirilebileceğini savunmaktadır. Benzer şekilde, yapay zekâ tabanlı metin işleme araçlarının yaratıcı yazarlık süreçlerinde rehberlik sağladığı ve öğrencilerin dilsel yapılarını güçlendirdiği çeşitli araştırmalarla desteklenmektedir (Gümüş & Kocabıyık, 2023).

ChatGPT gibi modeller, öğrencilerin senaryo oluştururken dilsel ve yapısal rehberlik almasına olanak tanımakta ve tasarım sürecine yönelik daha derinlemesine bir kavrayış ve çok boyutlu çözüm geliştirme imkânı sağlamaktadır.

YZ'nin yaratıcı senaryo yazımı süreçlerine katkısı, özellikle dramatik ve kurgusal yazımda kendini göstermektedir. Profesyonel senaristler, yapay zekâ ile yazmanın getirdiği avantajları ve dezavantajları tartışırken, bu teknolojilerin yaratıcı süreçlerde nasıl yönlendirici bir rol oynayabileceğine dair çeşitli deneyimler paylaşmaktadır. YZ'nin yalnızca bir destek aracı olmadığı, aynı zamanda yaratıcı süreçlerde aktif

bir ortak olarak değerlendirilebileceği görüşü giderek güçlenmektedir (Colton & Wiggins, 2012). Bu açıdan değerlendirildiğinde, yapay zekâ destekli yaratıcı senaryo yazımı, öğrencilerin tasarım süreçlerine disiplinler arası bir bakış açısı kazandırarak, mekânsal tasarım ve hikâye anlatımı arasındaki ilişkiyi güçlendirebilecek bir araç haline gelmektedir.

Çalışma kapsamında ele alınan ana tema olarak iklim krizi, çevresel etkilerinin yanı sıra toplumsal eşitsizlikler, ekonomik adalet ve teknolojik değişim gibi faktörlerle doğrudan ilişkili, günümüzün en karmaşık problemlerinden biridir. İç mimarlık proje süreçlerinde, çevresel ve sosyal krizlerin senaryolar yoluyla ele alınması, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini güçlendirdiği gibi, sürdürülebilir mekânsal çözümler geliştirme kapasitelerini de artırmaktadır (Tunar & Yalçınkaya, 2024). Ütopya ve distopya temaları ise, tasarım eğitiminde öğrencilerin hem ideal gelecek vizyonları oluşturmalarına hem de kriz durumlarına yönelik eleştirel perspektifler geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Şimşek (2021), bu temaların tasarım projelerinde kullanılarak öğrencilere geniş bir kavramsal çerçeve sunduğunu ve bu sayede yenilikçi mekânsal çözümler geliştirildiğini belirtmektedir. Benzer şekilde, Litfin (2014), ütopya yaklaşımının sürdürülebilirlik perspektifinde etkili çözümler sunduğunu, Kohn (2013) ise distopya temalarının kriz senaryolarını anlamlandırma ve yaratıcı çözümler geliştirme süreçlerinde güçlü bir analitik araç olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, iç mimarlık eğitiminde ütopya ve distopya temaları, öğrencilerin tasarımlarını sosyal, çevresel ve ekonomik değişimlere eleştirel bir bakış açısıyla ele almalarını sağlarken, disiplinler arası bir yaklaşım sunarak geleceğe dair özgün çözümler üretmelerine katkıda bulunmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, yaratıcı senaryo yazımı süreçlerine yapay zekâ tabanlı araçların entegrasyonunun iç mimarlık lisans eğitimine sağladığı katkıları ortaya koymaktır. Özellikle iklim krizi gibi küresel ve çok boyutlu sorunlar bağlamında, yapay zekâ destekli araçların yaratıcı düşünme ve analitik problem çözme becerilerini nasıl desteklediği değerlendirilmektedir. Çalışma, ChatGPT gibi metin tabanlı yapay zekâ araçlarının kullanımıyla öğrencilerin ütopya ve distopya temalarını merkeze alan özgün senaryolar geliştirme süreçlerine odaklanmaktadır. Bu süreçte yapay zekâ araçlarının, öğrencilerin yalnızca tasarım ve metin oluşturma becerilerini geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda disiplinler arası öğrenme deneyimlerini de desteklemesi hedeflenmektedir. Araştırma, yapay zekâ ile desteklenen bu yaratıcı süreçlerin, öğrencilerin tasarım anlayışını nasıl dönüştürdüğünü ve iç mimarlık eğitimine kazandırdığı yenilikçi boyutları incelemektedir.

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışma, iç mimarlık lisans eğitiminde yaratıcı senaryo yazımı süreçlerine yapay zekâ tabanlı araçların entegrasyonunu incelemek amacıyla, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 4. Sınıf öğrencileriyle, 2024-2025 Güz yarıyılı başlangıcında gerçekleştirilmiş üç haftalık bir uygulama modeli kapsamında yürütülmüştür. Araştırma, Şekil 1'de yer alan tabloda özet süreci verilmiş olan, "Ütopya Distopya Arakesitinde İklim Krizi: Hangi Gelecek? Hangi Yer?" başlıklı atölye sürecine dayanmaktadır ve iklim krizi bağlamında ütopya ve distopya temalarını merkeze alarak, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve

analitik becerilerini geliştirmeye yönelik bir çerçevede tasarlanmıştır.

Atölye çalışmasının kavramsal çerçevesini oluşturan öğelerin seçimindeki temel amaç, iklim krizinin tasarım eğitimi bağlamındaki kritik rolünü vurgulamak ve öğrencilerin geleceğe yönelik mekânsal senaryolar geliştirme becerilerini güçlendirmek adına bir perspektif sunmaktır. Ütopya ve distopya kavramları, yalnızca kurgusal bir çerçeve sunmakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin sürdürülebilirlik, ekolojik dönüşüm, toplumsal eşitsizlikler ve teknolojik değişim gibi küresel meseleleri eleştirel bir perspektifle irdelemelerine olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda, atölye süreci, tasarım kararlarının uzun vadeli etkilerini düşünmeye teşvik eden disiplinler arası bir yaklaşım benimseyerek, öğrencilerin iklim krizinin gelecekteki olası senaryolarını tasarım yoluyla nasıl anlamlandırabileceklerini keşfetmelerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, üç aşamadan oluşan söz konusu atölye sürecinin ikinci adımında gerçekleştirilen yaratıcı senaryo yazım sürecini ele almaktadır. Atölye süreci, gelecek senaryoları için kavramsal bağlam geliştirme, gelecek senaryolarının yazılı metinler halinde oluşturulması ve bu senaryoların storyboard görselleştirmelerine dönüştürülmesi olmak üzere üç temel aşamadan oluşmaktadır. Her aşamanın değerlendirilmesi için, öğrenciler tarafından üretilen projeler arasından bir örnek çalışma seçilmiş ve sürecin pedagojik etkileri, her bir aşama için ilgili proje yürütücüleri ve öğrencilerin katkılarıyla derinlemesine analiz edilmiştir.

Atölye sürecinin ikinci kısmını oluşturan bu aşamada, yapay zekâ (YZ) araçlarının yaratıcı senaryo yazımı sürecine nasıl entegre edildiği ve öğrencilerin analitik düşünme becerileri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Söz konusu süreç iç mimarlık eğitimi bağlamında yaratıcı düşünmeyi teşvik eden disiplinler arası bir öğrenme modeli olarak tasarlanmıştır. Atölye çalışmasının ana teması olarak belirlenen ütopya ve distopya kavramları, iklim krizi ve sürdürülebilirlik konularıyla ilişkilendirilerek, öğrencilerin gelecek senaryoları geliştirmeleri teşvik edilmiştir. Bu kapsamda, öğrencilerin tasarım süreçlerinde bilim kurgu filmleri, akademik makaleler ve güncel sergiler gibi farklı disiplinlerden beslenen kaynaklarla çalışmaları sağlanmış ve eleştirel bir perspektif geliştirmelerine olanak tanınmıştır.

Bu süreçte, öğrenciler kendi gelecek senaryolarını oluşturmak için belirli kavram setleri geliştirmiş ve bunları toplumsal, kültürel, çevresel ve mekânsal bağlamda detaylandırmıştır. Senaryo yazımı sürecinde, ChatGPT gibi metin tabanlı yapay zekâ araçları, öğrencilere dilsel ve yapısal rehberlik sağlayarak yaratıcı fikirlerini metinleştirme sürecinde destekleyici bir araç olarak kullanılmıştır. Özellikle YZ'nin sunduğu analiz desteği, öğrencilerin tasarladığı gelecek senaryolarının kapsamını genişletmiş, olası kriz senaryolarını derinlemesine irdelemelerine yardımcı olmuştur.

Öğrenci çalışmaları belirli kriterler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu kriterler;

- Senaryonun tutarlılığı ve kavramsal derinliği,
- Mekânsal, toplumsal ve çevresel değişkenlerin senaryoya entegrasyonu,
- Yaratıcı ve analitik düşünme süreçlerinin kullanımı,
- YZ araçlarının etkin kullanımı gibi unsurları içermektedir.

Atölye sürecinin analizinde, öğrencilerin geliştirdiği yazılı senaryolar ve bireysel geri bildirimler temel alınmıştır.

Çalışma kapsamında toplanan veriler, içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiş ve YZ destekli senaryo yazımının öğrencilerin analitik becerileri ile yaratıcı süreçleri üzerindeki dönüştürücü etkisi incelenmiştir.

Araştırmanın sonuçları, YZ destekli yaratıcı senaryo yazım süreçlerinin, iç mimarlık öğrencilerinin disiplinler arası

düşünme becerilerini nasıl geliştirdiğini ve tasarım pedagojisi açısından nasıl bir katkı sunduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, çalışmanın bulguları, iç mimarlık eğitiminde YZ'nin yaratıcı düşünceyi teşvik edici bir araç olarak kullanımının gelecekteki potansiyelini değerlendirmektedir.

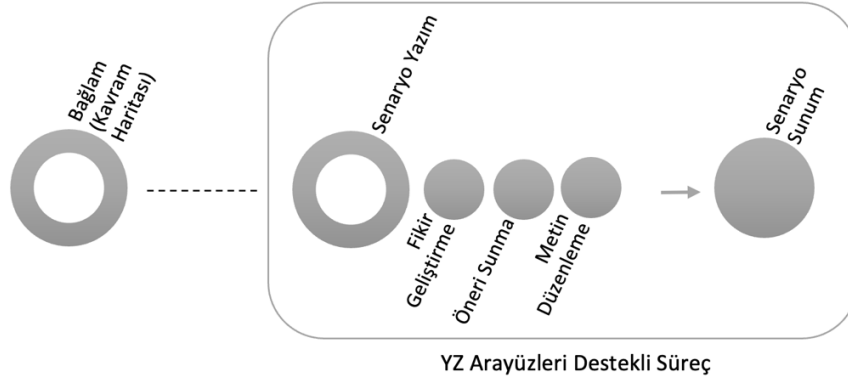
ÜTOPYA DİSTOPYA ARAKESİTİNDE İKLİM KRİZİ: HANGİ GELECEK? HANGİ YER?					
ÇALIŞMA GRUBU & DÖNEMİ:		İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Lisans 4. Sınıf 2024-2025 Güz Yarıyılı			
ÇALIŞMA ALANI:		SENARYOLAR BAĞLAMINDA ÖĞRENCİLER TARAFINDAN SUNULMUŞTUR.			
KULLANILAN ARAÇLAR:		1. İklim Krizi, Distopya, Ütopya ve Gelecek kavramları bağlamında seçilen: - Bilim Kurgu Filmleri - Akademik Makale ve Kitaplar - Güncel Sergiler 2. Metin ve görsel tabanlı Yapay Zeka ara yüzleri			
TOPLAM KATILIMCI SAYISI: 70 (Toplam 7 çalışma grubu şeklinde)		TOPLAM UYGULAMA SÜRESİ: 3 HAFTA (Haftada 2 kez toplam 8 saatlik oturumlar)		UYGULAMA YÖNTEMİ: ATÖLYE ÇALIŞMASI	
ÇALIŞMA MODELİ İÇERİĞİ					
1. KISIM		2. KISIM		3. KISIM	
BAŞLIK	İKLİM KRİZİ BAĞLAMINDA GELECEK SENARYOLARI İÇİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE OLUŞTURMA: DİSİPLİNLER ARASI ARAÇLARLA DESTEKLENEBİR YAKLAŞIM	BAŞLIK	YARATICI SENARYO YAZIMINDA YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ: İÇ MİMARLIK EĞİTİMİNDE YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM	BAŞLIK	YAPAY ZEKA DESTEKLİ SENARYO GÖRSELLEŞTİRME VE STORYBOARD GELİŞTİRME: İÇ MİMARLIK STÜDYOSU ÖRNEĞİ
İÇERİK	İklim Krizi, Distopya, Ütopya ve Gelecek kavramları bağlamında seçilen film, metin ve sergiler üzerinden proje senaryoları için temel kavramsal bağlamın oluşturulması	İÇERİK	İklim krizi, distopya ve ütopya temel bağlamında gelecek senaryolarının kurgulanması	İÇERİK	Kurgulanan gelecek senaryolarının görselleştirilmesi ve storyboard tasarımlarının sunulması
ÇALIŞMA SÜRESİ: 1 HAFTA		ÇALIŞMA SÜRESİ: 1 HAFTA		ÇALIŞMA SÜRESİ: 1 HAFTA	

Şekil 1. Atölye özet süreci

3. Bulgular ve Tartışma

Yaratıcı senaryo yazımına yönelik olarak gerçekleştirilen stüdyo çalışması bölümü, dört temel adımdan oluşan bir süreç üzerine kurgulanmıştır. Şekil 2'de gösterilen bu adımlar çerçevesinde, öğrencilerin atölye çalışmasının birinci aşamasında oluşturdukları kavram setlerini temel alarak gelecek senaryolarını geliştirmeleri hedeflenmiştir. Sürecin ilk adımı olan fikir geliştirme aşamasında, öğrenciler kavram haritalarından hareketle senaryolarının temel bağlamlarını belirlemiş ve gelecek kurgularını bu doğrultuda şekillendirmiştir.

İkinci adım olan öneri sunma aşamasında, senaryoların ana taslakları oluşturulmuş ve bu taslaklar üzerinden metinlerin iskeleti hazırlanmıştır. Üçüncü adımda ise, onaylanan taslaklar doğrultusunda metinlerin detaylandırıldığı ve düzenlendiği bir süreç yürütülmüştür. Son olarak, çalışmanın dördüncü adımı tamamlanan senaryo metinlerinin sunumları gerçekleştirilmiştir. Sürecin fikir geliştirme, öneri sunma ve metin düzenleme aşamalarında, ChatGPT metin tabanlı yapay zekâ aracı kullanılarak öğrencilerin dilsel ve yapısal açıdan yönlendirilmesi sağlanmıştır.

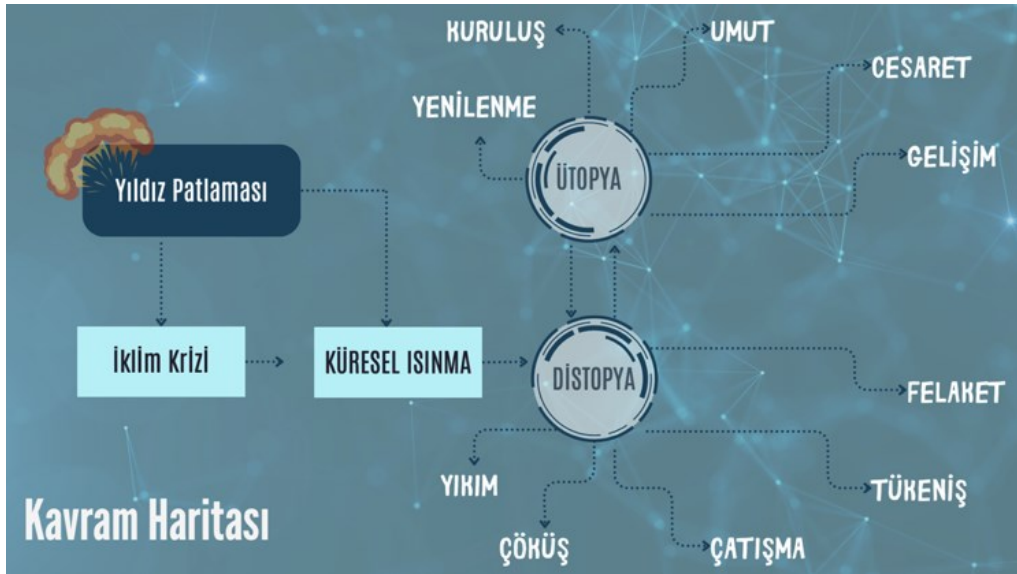

Şekil 2. Yaratıcı senaryo yazım süreci

Bu çerçevede, atölye sürecinin ikinci aşamasında ele alınan ve örnek senaryo çalışması olarak seçilen proje, bu çalışmanın yazarları olan ilgili proje yürütücüsü (Yazar 2) ve öğrenci (Yazar 1) tarafından yürütülen değerlendirmeler doğrultusunda incelenmiştir. Seçilen öğrenci projesi ile sürecin metodolojik ve eğitimsel çıktılarının kapsamlı bir şekilde analiz edilmesinin sağlanması amaçlamaktadır. Sunulan örnek çalışma, kavramsal çerçevesinin disiplinler arası bir yaklaşımla oluşturulması, anlatı bütünlüğünün güçlü olması, mekânsal ve toplumsal unsurları kapsamlı bir şekilde ele alması, yapay zekâ araçlarını etkin bir şekilde kullanması ve eğitsel bir model teşkil etmesi gibi ölçütler doğrultusunda seçilmiştir. Bu bağlamda, analiz edilen proje, yapay zekâ destekli senaryo yazım süreçlerinin yaratıcı düşünme ve analitik beceriler üzerindeki etkilerini pedagojik bir çerçevede anlamlandırmaya yönelik bir model olarak ele alınmaktadır.

Çalışma sürecinin ilk aşamasında, kavram geliştirme odaklı olarak yürütülen analizlerden elde edilen ve gelecekteki senaryonun tematik çerçevesini şekillendiren kavram haritası, Şekil 3'te sunulmaktadır.

Bu kavram haritası, "Yıldız Patlaması" olayından başlayarak iklim krizi, küresel ısınma ve bu bağlamda ütopya ile distopya temalarının karşılıklı ilişkilerini detaylı bir şekilde göstermektedir. Harita, umut, yenilenme ve cesaret gibi olumlu temalar ile çöküş, tükeniş ve felaket gibi olumsuz unsurları mekânsal, sosyal ve çevresel bağlamda bir araya getirmekte; böylece senaryonun kavramsal altyapısını oluşturmaktadır. Bu görsel yazarın yaratıcı senaryo yazım sürecine ilişkin fikir geliştirme aşamasında, senaryosunun kapsamını ve yönünü belirlemede temel bir rehber işlevi görmüştür.

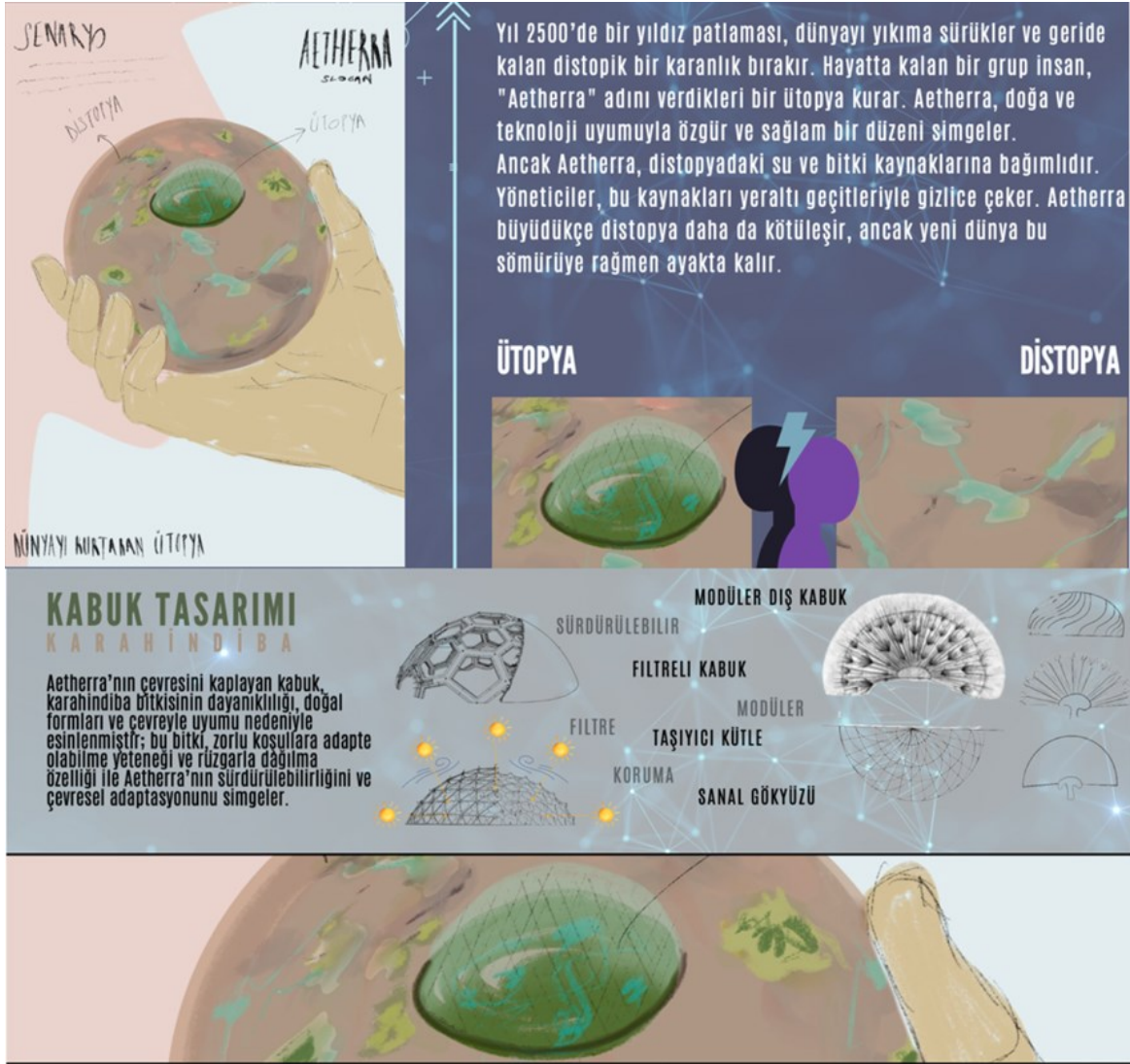
Şekil 3. Yaratıcı senaryo yazım sürecinde örnek kavram haritası (Yazar 1, 2024)

Kavram haritası temel alınarak kurgulanan ana taslak, fikir geliştirme sürecinde bir dizi iklimsel felaketin 2500'lü yıllarda dünya üzerinde neden olduğu yıkımların ardından, 3000'li yıllarda yeniden şekillenen yaşamı ve bu bağlamda geliştirilen yeni bir ütopya sistemini ele almaktadır. Şekil 4'te görülen eskiz ve taslak çalışmalar, bu sürecin temel verilerini oluşturarak senaryonun yaratıcı kurgusuna yön vermektedir.

Bu süreçte, yazar tarafından oluşturulan "Aetherra" adlı ütopya, doğa ve teknolojinin uyum içinde çalıştığı, sürdürülebilir bir yaşam modelini sunarken; senaryonun distopya ile olan ilişkisi, mevcut kaynakların tükenişi ve sosyal çöküş gibi kritik sorunları vurgulamaktadır. Eskizler, yaşam alanlarının tasarımından çevresel adaptasyon süreçlerine kadar geniş bir perspektif sunarak senaryonun hem

toplumsal hem de mekânsal dinamiklerini detaylandırmaktadır. Bu bağlamda, eskizlerde yer alan “Kabuk Tasarımı” gibi yenilikçi yaklaşımlar, doğadan ilham

alan çözümlerle sürdürülebilir bir geleceğe dair vizyonu güçlendirmektedir.

Şekil 4. Senaryo temeline dair fikir geliştirme ve eskiz süreçleri (Yazar 1, 2024)

Bu süreci takiben, senaryo taslağının geliştirilmesine yönelik önerilerin tartışıldığı ve alternatif kurguların değerlendirildiği çalışmalar yürütülmüştür. Bu aşamada, temel taslak üzerinden alternatiflerin analiz edildiği ve farklı senaryo varyasyonlarının değerlendirildiği egzersizler, ChatGPT metin tabanlı YZ aracının desteğiyle gerçekleştirilmiştir. Şekil 5'te, yapay zekâ ile gerçekleştirilen diyaloglar ve alternatif kurguların değerlendirilmesine yönelik bir örnek sunulmaktadır.

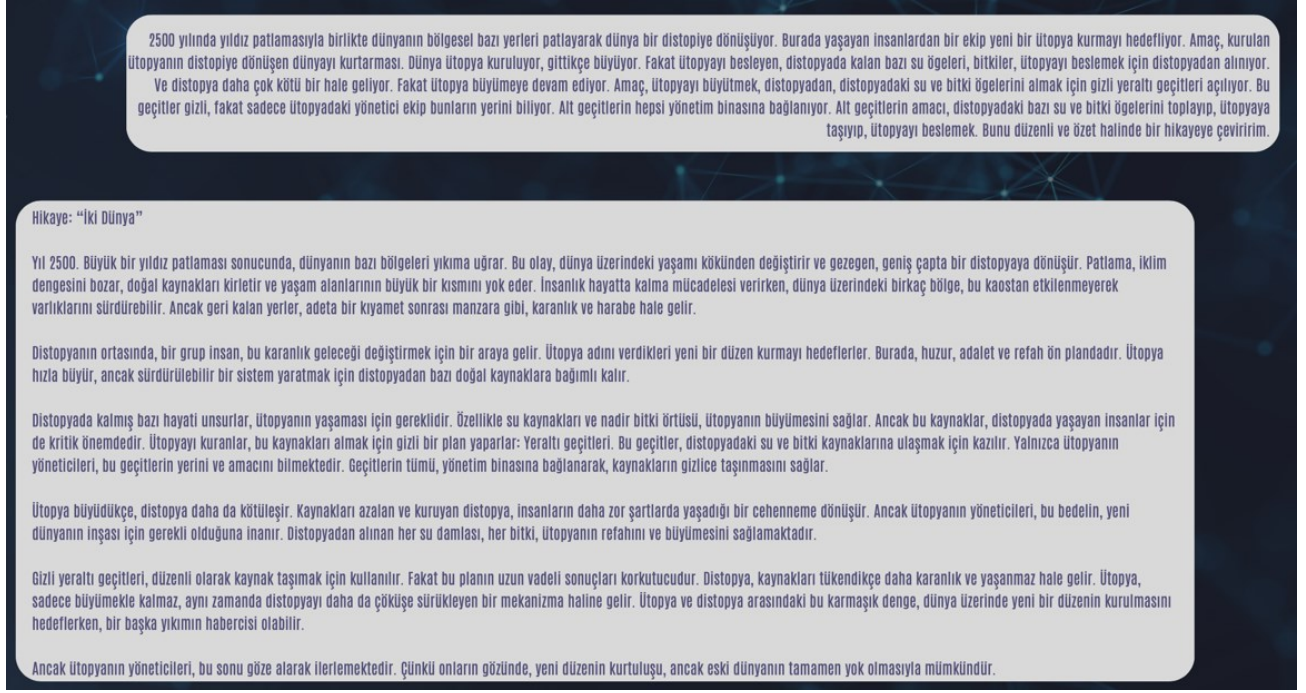
Görselde, yapay zekâ desteğiyle senaryo taslağını geliştirme sürecinde ortaya çıkan tartışma başlıkları ve önerilerin sistematik bir şekilde ele alınışı görülmektedir. Bu süreçte, öneriler arasında ütopyanın mekânsal tasarımı, kaynakların yönetimi, atmosfer ve nüfus dinamikleri gibi senaryonun temel unsurlarına yönelik alternatif bakış açıları yer almaktadır. Yapay zekâ, öğrencilerin bu unsurları hem daha yaratıcı hem de analitik bir çerçevede değerlendirmelerini mümkün kılarak senaryonun derinliğini ve bütünlüğünü artırmıştır.

Şekil 5. Öneri sunma ve geliştirme süreçleri örnek çalışmalar (Yazar 1, 2024)

Alternatif önerilerin değerlendirilmesi ve senaryo gelişim adımlarının tamamlanmasının ardından, seçilen taslak kurgu doğrultusunda senaryo metninin yazım sürecine geçilmiştir. Bu aşamada da yine, ChatGPT metin tabanlı YZ aracının (Şekil 6) aktif olarak kullanıldığı bir süreç yürütülmüştür. Yapay zekâ, dilsel yapıların güçlendirilmesi, metnin akıcılığının artırılması ve kavramsal derinliğin sağlanması konularında öğrencilere rehberlik sunarak metin oluşturma sürecine önemli katkılar sağlamıştır. Bu sürecin sonunda,

proje sürecinin temelini oluşturacak olan senaryo metni başarıyla tamamlanmıştır. Senaryo, belirlenen kavramsal çerçeveye ve tematik unsurlara uygun bir şekilde yapılandırılarak, projenin yaratıcı ve analitik yönlerini bütünleştiren bir nitelik kazanmıştır. Böylece, son aşama olan senaryo sunum adımına geçilmiş ve metin, görsel ve kavramsal desteklerle birlikte sunulmaya hazır hale getirilmiştir.

Şekil 6. Senaryo metni düzenleme süreci örnek çalışmalar (Yazar 1, 2024)

Çalışma sürecinin final aşamasında, senaryo sunumunu desteklemek amacıyla görsel ve pafta çalışmalarına yönelik detaylı egzersizler gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, senaryonun temel kavramları ve ana kurgusu doğrultusunda görsel hikâye anlatımını güçlendirecek içerikler üzerinde çalışılmıştır. Şekil 7’de yer alan görsel, ChatGPT YZ aracının rehberliğinde oluşturulan metin ve görsel çalışmalarının yanı sıra, nihai senaryo sunumuna yönelik hazırlanan paftayı içermektedir. Bu görsel, "Aetherra" adlı ütopyayı betimleyen detaylı bir görsel tasarım çalışmasını ve senaryonun kavramsal çerçevesini temsil etmektedir. Görselde, uzaydan distopik dünyanın çorak yüzeyi ile "Aetherra" ütopyasının yeşilliklerle

dolu ve teknolojiyle uyumlu yaşam alanları arasında güçlü bir karşıtlık oluşturulmuştur. Nihai sunumda, bu kontrast aracılığıyla ütopyanın sunduğu sürdürülebilir ve ideal yaşam modeline vurgu yapılmıştır. Ayrıca, görsellerde kullanılan temiz enerji kaynakları, doğal ekosistemler ve ileri teknolojik yapılar gibi unsurlar, senaryonun çevresel ve sosyal bağlamdaki çözümlerini detaylandırmaktadır. Bu nihai görsel ve pafta, senaryonun anlatısını güçlendirmek ve hem kavramsal hem de estetik açıdan senaryoyu derinleştirmek amacıyla geliştirilmiş, final sunumunun önemli bir parçası haline gelmiştir.

Şekil 7. Senaryo sunum sürecine dair çalışmalar (Yazar 1, 2024)

4. Sonuç

Bu çalışma, yaratıcı senaryo yazımı süreçlerinde yapay zekâ tabanlı araçların iç mimarlık eğitimine kazandırdığı yenilikçi perspektifleri ortaya koymuş ve bu teknolojilerin yaratıcı düşünme ile analitik problem çözme becerileri üzerindeki dönüştürücü etkisini incelemiştir. İklim krizi, toplumsal eşitsizlikler ve teknolojik değişimler gibi çok boyutlu küresel sorunların temel kavramsal bağlam olarak ele alındığı bu süreçte, öğrencilerin ütopya ve distopya temaları etrafında senaryo kurguları geliştirmeleri hedeflenmiştir. Çalışmada ChatGPT yapay zekâ aracı, öğrencilerin karmaşık kavramsal sorunları daha kolay anlamlandırmasına, metinsel ve görsel çalışmaları güçlendirmesine olanak sağlamış; disiplinler arası bir yaklaşım çerçevesinde yenilikçi tasarım yaklaşımlarının geliştirilmesini desteklemiştir.

Sonuçlar, yapay zekâ ile desteklenen yaratıcı senaryo yazım süreçlerinin öğrencilerin tasarım süreçlerine daha derinlemesine ve çok boyutlu bir bakış açısı kazandırdığını göstermiştir. Senaryo yazımı bağlamında değerlendirilen bu süreç, öğrencilerin yalnızca teknik bilgi ve becerilerini değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal bağlamlara yönelik eleştirel düşünme yetilerini de geliştirmiştir. Aetherra gibi yenilikçi ütopya modelleri, bu sürecin yaratıcı çıktılarından biri olarak, sürdürülebilir tasarım vizyonunun eğitimde nasıl

somutlaştırılabileceğini göstermiştir.

Bu bağlamda, çalışma kapsamında edinilen veriler doğrultusunda aşağıdaki öneriler değerlendirilebilir:

Yapay Zekâ Araçlarının Eğitimde Daha Geniş Kullanımı: ChatGPT gibi yapay zekâ araçlarının, yalnızca senaryo yazımı değil, tasarım süreçlerinin farklı aşamalarında rehberlik aracı olarak kullanılmasının, öğrencilerin kavramsal ve analitik becerilerini daha ileriye taşıyabileceği düşünülmektedir. Gelecekte bu araçların iç mimarlık dışında farklı disiplinlerde de uygulanabilirliği artırılabilir.

Disiplinler Arası İşbirliklerinin Geliştirilmesi: Senaryo yazımı gibi süreçler, farklı disiplinlerden katkılarla daha zengin ve etkili hale getirilebilir. Bu bağlamda, eğitim süreçlerine sosyal bilimler, çevre bilimleri ve mühendislik gibi alanlardan uzmanların dahil edilmesi önerilmektedir.

Sürdürülebilirlik Odaklı Eğitim Modellerinin Güçlendirilmesi: Çalışmada ele alınan ütopya ve distopya temaları, öğrencilerin sürdürülebilirlik ve çevresel farkındalık konularına daha eleştirel bir şekilde yaklaşmasını sağlamıştır. Bu temaların gelecekte daha sık kullanılması, tasarım eğitiminde sürdürülebilirlik anlayışının pekişmesine katkı sağlayabilir.

Teknolojiyle Yaratıcılığı Birleştiren Uygulama Modellerinin Yaygınlaştırılması: Çalışmanın sonuçları, teknolojiyle yaratıcı süreçlerin entegrasyonunun öğrenci çıktılarının kalitesini

artırdığını göstermektedir. Bu tür uygulama modellerinin farklı üniversitelerde ve tasarım disiplinlerinde yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Tüm bu bağlamda, yapay zekâ tabanlı araçlarla desteklenen bu yaklaşım, iç mimarlık eğitiminde yenilikçi bir paradigma sunmakta ve öğrencilerin yalnızca bugünün tasarım problemlerini çözmekle kalmayıp geleceğin sorunlarına dair yaratıcı ve sürdürülebilir çözümler geliştirmesine olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda, yapay zekâ teknolojilerinin eğitimdeki potansiyelinin daha kapsamlı bir şekilde araştırılması ve geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Kaynaklar

- Bonnardel, N., & Zenasni, F. (2010). The impact of technology on creativity in design: An enhancement? *Creativity and Innovation Management*, 19(2), 180-191.
- Buldaç, M. (2024). Deneysel tasarım sürecinde yapay zekâ araçlarının kullanımı: İç mimarlık eğitiminde bir ders modeli çıktıları. *Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi*, 14(2), 69-91.
- Colton, S., & Wiggins, G. A. (2012). Computational creativity: The final frontier? *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, 242, 21-26.
- Cross, N. (2011). *Design Thinking: Understanding How Designers Think and Work*. Berg Publishers.
- Gümüş, Y. E., & Kocabıyık, Y. (2023). Yapay zekâ teknolojisi yaratıcı yazarlığa karşı: Dijital çağda yaratıcı yazarlığın dönüşümü. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 13(4), 1178-1191.
- Kohn, E. (2013). *How Forests Think: Toward an Anthropology Beyond the Human*. University of California Press.
- Litfin, K. (2014). *Ecovillages: Lessons for Sustainable Community*. Polity Press.
- Şimşek, A. (2021). Ütopya ve distopya temalarının tasarım projelerinde kullanımı. *Mimarlık ve Tasarım Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 125-140.
- Tunar, E. & Yalçınkaya, Ş. (2024). İç mimarlık lisans eğitiminde yapay zekâ farkındalığı ve kullanımı. *Mimarlık, Afyonkarahisar: YAZ Yayınları*, 185-215.
- Ural, A. G., Kariptaş, F. S., Güney Yüksel, F. C., Yılmaz, S., Çağal Taşdelen, D., Bayır Aydın, S., & Uzun, M. (2024). İç mimarlık eğitiminde yapay zekânın proje derslerine entegrasyonu. *Journal of Interior Design and Academy*, 4(2), 192-211.